

Mulig å utrydde den aggressive fotråtevarianten

Forfatter

Synnøve Vatn, Animalia - HTsau

Sammendrag

Prosjekt Friske føtter startet i 2009 som en videreføring av Snu sauene. Siden 2008 har vi fått metoder, kunnskap og erfaring som gjør at det bør være mulig, men krevende, å utrydde de «nye» aggressive variantene av fotråtebakterien.

Publisert

2013

Referanse

Sau og Geit nr. 1/2013

Utskriftsdato

14.02.2025 www.fag.nsg.no

Prosjekt Friske føtter:

– Mulig å utrydde den aggressive fotråtevarianten

Prosjekt Friske føtter startet i 2009 som en videreføring av Snu sauene. Siden 2008 har vi fått metoder, kunnskap og erfaring som gjør at det bør være mulig, men krevende, å utrydde de «nye» aggressive variantene av fotråtebakterien.

Da Norsk Sau og Geit tok initiativ til å undersøke alle besetninger i Rogaland, Aust- og Vest-Agder høsten 2008 trodde vi at Norge var fri for fotråtebakterien *Dichelobacter nodosus*, og at bakterien var introdusert relativt nylig. Videre ble det lagt til grunn at bakterien ikke kunne påvises i helt friske flokker. Enkelte produsenter rapporterte om sykdom med en alvorlighetsgrad de ikke hadde observert før. Andre hevdet imidlertid at symptomer på fotråte med rødme, belegg og lukt i klauvspalten var noe de hadde sett før, særlig under ekstra krevende forhold, f.eks. på spesielt regntunge høstbeiter.

«Ny» og «gammel» smitte

Allerede utover høsten 2008 ble det tydelig at fotråtebakterier kunne påvises i flokker med svært lite symptomer, og hos en stor andel av undersøkt storfe. Etter hvert ble det mulig å sammenholde funn av alvorlig sykdom med egenskaper hos bakteriene, og vi skiller nå mellom en «ny», aggressiv (virulent) variant og mange «gamle», mindre aggressive (lavvirulente) varianter. De aggressive ser kun ut til å være spredt innenfor et begrenset område av Rogaland, mens de mindre

aggressive er spredt over det meste av landet (se Fig. 1). Statistiske analyser viser at det er en tydelig sammenheng mellom funn av de mest alvorlige symptomene (grad 3-5) og infeksjon med aggressive varianter. Videre at pelssau i større grad enn NKS utvikler

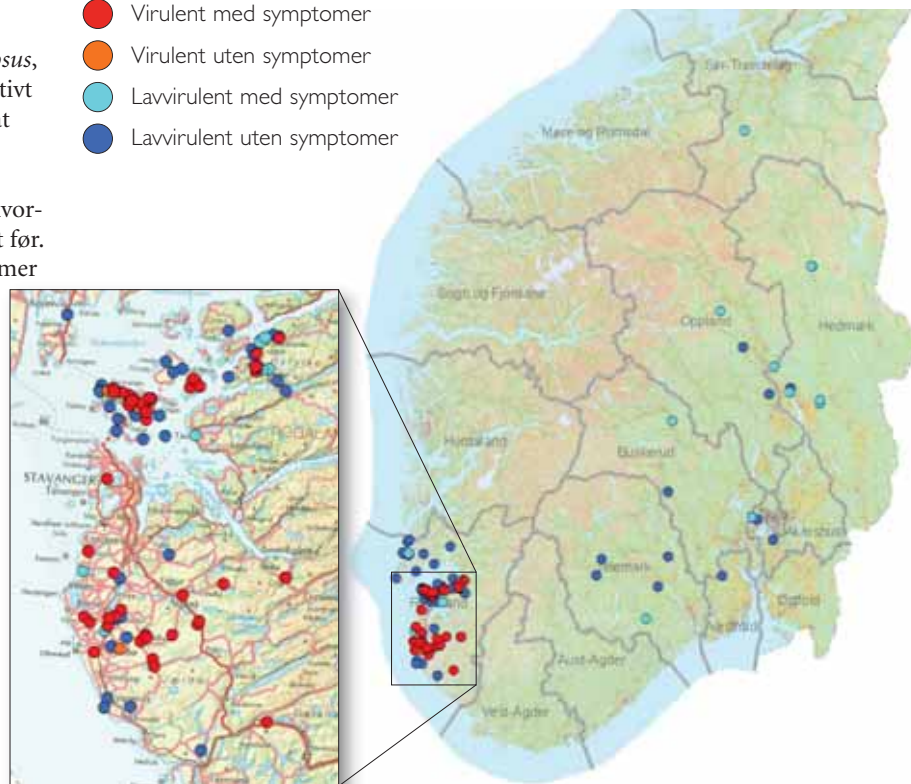
symptomer ved infeksjon med de mindre aggressive variantene.

Skandinaviske land

I både Sverige, Danmark og Norge pågår det arbeid med fotråte og det er et ønske å kontrollere eller bekjempe

Isolater av *Dichelobacter nodosus* fra småfe relatert til virulens og kliniske tegn 2008–2012.

- Virulent med symptomer
- Virulent uten symptomer
- Lavvirulent med symptomer
- Lavvirulent uten symptomer

Fig. 1: Aggressive varianter er kun påvist i Rogaland, mens de mindre aggressive variantene er påvist over større deler av landet. Under gitte forhold vil de mindre aggressive variantene kunne gi halthet og nedsatt dyrevelferd hos mange dyr. Kartene er utarbeidet av Veterinærinstituttet.

sjukdommen. Fremgangsmåten og definisjonen av fotråte er derimot forskjellig for de tre landene. Danskene definerer fotråte som påvisning av fotråtebakterien uten å skille mellom virulente eller lavvirulente varianter eller vektlegge kliniske symptomer. I Sverige defineres en besetning som smitta ut fra kliniske symptomer, og det tas kun prøver i tvilstilfeller. I Norge er det de aggressive variantene som er målet for bekjempelsen, og vi bruker klinisk undersøkelse kombinert med laboratorietester for å påvise smitte.

Nye tilfeller i 2012

Kartlegging, båndlegging, sanering og smitteforebyggende tiltak ser ut til å ha ønsket effekt, og antall nye tilfeller ser ut til å være på vei ned. I 2012 ble det påvist 11 nye tilfeller, mot 16 i 2011 og 27 i 2010. Vi er nå oppe i totalt 102 tilfeller i Rogaland. Alle nye tilfeller er i Midt-Rogaland, i områder hvor det har vært tilfeller før. Den aggressive varianten er ikke påvist utenfor Rogaland.

Prosjektet Friske føtter avsluttes i 2013

Prosjekt *Friske føtter* planlegges avsluttet ved utgangen av 2013, og ansvaret for videre håndtering av fotråte overlates til Mattilsynet. Det er sannsynlig at vi vil få noen enkelte nye tilfeller av alvorlig fotråte i flere år fremover, da vi har lært at selv de aggressive variantene kan ligge uoppdaget i en klinisk frisk besetning i lengre tid. Det er en utfordring og viser viktigheten av å undersøke og prøveta kontaktbesetninger når nye tilfeller påvises.

Det er viktig at Mattilsynet organiserer den videre bekjempelsen på en måte som ivaretar innsatsen og investeringen som er lagt ned gjennom prosjektet *Friske føtter*. Med den kunnskap og de verktøy som nå foreligger bør det være fullt mulig å utrydde de aggressive variantene fra Norge.

Synnøve Vatn
Prosjekt *Friske føtter*
www.fotrater.no

Siste nytt!
www.nsg.no

VOSS Landbruksreknøskap

“Godt, enkelt og lettfattelig” - frå vurdering i fagbladet Norsk Landbruk

Komplett frå bilagsføring til ferdige liknings skjema og skatteutrekning

Landbruksdata VOSS as

Også elektronisk innlevering
Pris: kr. 2000,- (årleg vedlikehald: 925,-)

Gratis demo på nettet!

Tlf. 56 52 98 55 - post@landbruksdata.no - www.landbruksdata.no

STREKKMETALL TIL SAU

TYSK Kvalitetstål = lang levetid

Galv. Etter Norsk Standard av NOT Nærbø AS.
Platetykkelse: 4,00 m.m. (11,4 kg)
Hullåpning: 17 x 38
Plate bredde: 100 og 120 cm. (Vi kan kappe)
Lengder opptil 300 cm. (Spes. lengder kan best.)

Har lager i Rogaland.
Vi sender over hele landet.
Leverer sør for Trondheim med egne biler.

Kjøp kvalitetsmetall til RIMELIG PRIS!

Fjermestad Gjerdelager

4355 Kverneland - Tlf. 51 48 55 62
E-post: fjerm@online.no · www.fjermestad.no

Ren norsk merinoull med naturlig lanolin
— til filting og garn, til strikk og vev

Leine Merino

ULLA SOM GIR DEN GODE VARMEN

www.leinemerino.no, anders@leinemerino.no, 977 15 081